

La Letra Mesadièra

11 car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS
05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr
<http://ieo-arieja09.blog4ever.org/>

AGENDA

Ràdios

Del diluns al divendres, a l'entorn de 8h20 e 18h50, lo **dissabte** a 14h00 e lo **dimenge** a 11h00 sus *Ràdio Transparence* (93.7 FM), *De còr e d'òc*.

Cada dimars, de 19h00 a 20h00 - *Era votz dera montanha*, sus *Ràdio Coserans* 94.7 FM

Corses e talhièrs d'occitan

Lo diluns a 9h30 a Pàmias (Espaci occitan) - Cors d'occitan debutants.

Lo diluns a 20h30 a Sent Joan del Falgar (sala del Fogal Rural) - Talhièr d'occitan totes nivèls.

Lo dimars a 17h00 a Foish (Le Leo) - Cors d'occitan debutants e a **18h00** - cors d'occitan confirmats.

Lo dimècres a 17h00 a St Guironç (10 car. del Priolach) - Cors d'occitan debutants e a **18h30** - Cors d'occitan confirmats.

Lo dimècres a 20h30 al Fossat (Teatre de Verdura) - Talhièr d'occitan totes nivèls.

Lo dijòus a 10h30 a Pàmias (Espaci occitan) - Cors d'occitan confirmats.

Lo dijòus a 17h00 a L'Avelhanet (Centre multisports) - Cors d'occitan debutants e a **18h30** - Cors d'occitan confirmats.

Contacte : 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

Acamps

14 e 28/03/2019 a 20h30 a Pàmias (Espaci occitan) - Acamp del Cercle occitan Prospèr Estieu. Contacte : 05.81.06.03.88 o ostaloc09@orange.fr

Animacions

08/03/2019 a 18h00 a Carbona (Comuna) - Concèrt de cants dels Peluts sus de musics del temps passat seguit de l'inauguracion de la mòstra « Lengas(s) de guèrra » realizada pel CIRDOC.

08/03/2019 a 21h00 a Bèlpuèg (sala multigeneracions) - Pèça de teatre en occitan « Es còit le fetge gras » amb *Los Galejaires* seguit d'un bal amb *Les ostrogoths*. Participacion liura.

17/03/2019 a 11h00 a Montsegur (Prat dels Cremats) - Commemoracion. Veire enquadrat p. 2.

23/03/2019 de 9h00 a 17h00 a Pàmias (Espaci occitan) - Estagi d'occitan nivèl III. Veire enquadrat p. 2.

23/03/2019 a 17h00 a Lòrp e Sentaralha (sala de las fèstas) - Recital « Era votz deth Balam ». Entrada : 10€ Contacte : 06.75.40.93.64 o claudine.riviere-souilla@orange.fr

30/03/2019 a 10h00 a Carbona (sala Laveran) - Conferéncia-parladiça « Guèrra e lenga 14-18 » per Camilha Bilhac. Seguit d'un repais partejat.

Editorial de la Presidenta del Cercle Occitan deth Coserans

A partir d'ara e cada tres meses, l'editorial de la Letra serà escrit pel president o presidenta d'un dels quatre cercles de l'IEO locals.

Le dimenge 17 de feurèr, Tolosa que despleguèc sas colors occitanas, a l'ocasion d'una manifestacion que mercava la malparada de l'ensenhament de la nosta lenga tant aimada.

Un còp de mès, las lengas regionalas que son victimas del centralisme parisenc. Le ministre de l'Educacion nacionala Jean-Michel Blanquer que met al punt, al licèu, una novèla refòrma, ont non son presas en consideracion que las matèrias importantas. Las opcions non principalas que i son tractadas coma mens que res.

Mes aquel òme ja é pro malin andà non las interdísèr dirèctament, non ! Solament, qu'òm les i da coeficients talament baishis que les escolans que non las preneràn cap. E, chiu a chiu, les professors que siràn tiradis del circuit fauta d'escolans. E le combat que cessarà fauta de combatents.

E la mema causa que's passarà a l'Universitat. E que n'arribaram a que non i aja mès professors o regents andà que la nosta lenga poga èster ensenhada !

Un flòc de letras e peticions qu'an interpelat les politics de tots bòrds.

Mes que non son cap segura qu'ajam un pes enòrme andà fèr-mos ausir. Be veiram se que'n resulta.

Pr'aquò qu'avem vist Tolosa, dejós un brave solelh, aquela vila plena de la nosta istòria, recuperar una partida de sas fòrças vivas vengudas de chiu pertot d'Occitània (e mema d'al-delà) que tornavan a puejar de la nhèt dels tempses a través sa lenga.

Las gents que s'amassavan, que's sarravan, que parlavan, que mostravan sa determinacion contra aquel efieit reductor de las menaças compromettent la sèva existència mema. Al jòc de la reduccion dels mejans, qu'è plan un anequelement de las riquesas de l'òme dins son esséncia d'èster, la sèva basa sociò-culturala, la sèva pertenença, le sèu present ric de son passat, la sèva diferéncia, le sèu resson pròpri.

Esperem que non n'arribaram a un estat de non-res !

Montsegur 2019

Al moment que la temptacion revisionista e l'escurantisme tornan nasejar, nos sembla encara mai essencial de testimoniar de Montsegur, de sa tragedia, del seu messatge luminós, universal e totjorn actual.

Ongan nos retrobarem lo dimenge 17 de març de 2019 a 11 oras al Prat dels Cremats.

Sempre en quista d'una prima novèla pels umans, que passa per aqueste camin de libertat.

Occitània e Libertat : 05.61.67.33.40

Claudina Ribèra-Solhà

~~~~~

Faribòlas e bimbaròlas

Le 22 de febrèr, a l'Estiva de Foish, Pascala Respaud e le grop Revelhet presentèron son disc novèl.

Mercé plan Pascala per aquela serada flamejanta, una serada que nos'n sovendrem temps. Una parentèsi de poesia. La lenga del país per diser l'amor del país. Trapi pas pro de mots per descriure le moment de bonur qu'avèm passat : remirable, estrambordant, generós, a l'encòp dubèrt e intimista, costumier e universal.

Amb una musica tresludenta per portar tot aquò, d'una interpretacion magistrala. E quin vam ! Una serada d'amistat tanben. E quin plaser de véser tot aquel monde per venir escotar d'occitan. Caldriá que venguèssen totis les que la creson mòrta, la lenga nòstra o que li vòlon donar le còp de gràcia.

D'aquela serada e del trabalh tot de creacion qu'avètz fait, ne podètz èsser ufanoses. Un grandmercé a totis, cantaires, musicaires e dançaires per aquela serada que fa de ben.

ÒSCA !!!!!

Annia Wolf

~~~~~

Estagi d'occitan nivèl III

dissabte 23 de març de 2019

Pàmias (Espaci occitan)

« Reviradas : enjòcs e practicas » amb Sèrgi Carles

Le Sèrgi Carles fasquèc regent e conselhièr pedagogic d'occitan. Son experiéncia de traductor es de las bèlas : revirèc manuals per l'ensenhament en occitan dins l'Educacion nacionala e libres pel public jove, mena tanben dempuèi annadas una òbra de traductor literari : *Una cadena de voses* (*A Chain of Voices* d'André Brink), *La vida de Lazarillo de Tormes*, *Divendres o la vida salvatja* (*Vendredi ou la vie sauvage*, Michel Tournier)... Aquela jornada d'estagi serà menada, a l'entorn d'un trabalh comun de revirada aprestat de per avança e de tornar al formator abans le 12 de març. Les tèxtes vos seràn mandats al moment de l'inscripcion per l'IEO 09.

Nombre de participants limitat a 15 personas.

9h00-12h00 : Acuèlh e 1^{èra} sesilha de trabalh

13h30-16h30 : 2^{nda} sesilha de trabalh

Repais partejat lo miègjorn (menar la saqueta)

Tarifa : 30€ la jornada. Inscipcions al 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

Las lengas autoctònas que se dison en França puslèu lengas regionalas son menaçadas de disparicion dins un avenir mès o mens pròche.

Tanben l'ONU a decidit de lor consacrar l'annada 2019. A se demandar ça que la se la França fa partida de l'ONU ja que degun aici ne parla. Es vertat qu'un pauc pertot las gents s'estripan dins contèstas interminablas que nos demandam çò que ne sortirà.

L'ONU afirma : "las lengas son essencials dins les domenis de la proteccion dels dreits umans, la consolidacion de la patz e del desvolopament durable". Ajusta tanben que : "Las lengas jògan un ròtle capital dins la vida de cada jorn de totes les pòbles, compte tengut de lors implicacions dins l'identitat, la diversitat culturala, l'integracion sociala, la comunicacion, l'educacion e le desvolopament. A través las lengas, las gents participan a lor istòria ; lors tradicions, lor memòria, lors biaisses de pensar mas encara mès important bastisson lor avenir.

Amb aquò las lengas del mond entièr continuan a se morir a un ritme qu'inquièta. Se ditz que a la fin del sègle XXI, 95% de las lengas parladas dins le mond poirián desaparéisser.

Normal doncas que l'ONU, per refusar la fatalitat, aja proclamat "2019 annada internacionala de las lengas autoctònas." Anormal doncas qu'a la debuta d'aquesta annada, les nòstres governants confisquen las ajudas de l'ensenhament de l'occitan.

Seriá plan vengut d'ajustar le *logo* (que podètz copiar s'avètz la letra en numeric) a totas las produccions (reclamas, afichas, corrièrs, dorsièrs...) per mercar l'eveniment e la nòstra volontat d'i participar per defendre la lenga nòstra.

Jaume PINCE

La cronica de Claudina Ribèra Solhà

Al meu grèr

(1^{era} partida)

D'uns qu'apèlan aquela pèça granièr, solèr, trastet. En çò meu que'l sonan grèr.

A Bocenac, quand èra filhòta e que non trebalhava defòra, que m'escapava al bèl cap de la maison, dejós le tet. Se que trobè aquí coma bonurs, s'ac sabiatz !

Aquí uns quāntis dels mevis brembadisses, a partir de mos cinc ans, coma me tornan. En prumèr, aquel grèr, coma totis me pensi, qu'avíat recoltat de generacions d'aujòls un molon de causas que non servian de res mès, jetadas a mesura qu'embarrassavan. Doncas la pèça qu'èra plena coma un guèu. Un còp puejat l'escalèr ja cussonat, un espaci pro grand, dominat pel tet vist al revèrs, lambordas, cabirons e planchas aparairas.

Que i demorava trauca, çò que fè qu'on se torrava l'ivèrn, e que i petàvam de calor l'estiu. A la limita de las fonsas, entram les boèsses, que vesiam le dia. Aquò que permetia a tota una tièra d'animals de mos vier rènder visita : ratas, abelhas e vèspas, moscas, de còps un ausèl pergut o una ratacauda, sinsòlas, carregòts e mèmè una colòbra que trobè morta.

En defòra d'aquò, andà véser-si, un solet frieston, que non dava cap plan claror, sustot que le carrèu que n'èra cap jamès netejat, e las moscas que i avian fèt son rebalh de cagadas, çò que fè qu'explorava soenh a mans tastas.

Ara, tot que'm torna a puejar. Dessús le cap, de grossas puntas enfonsadas als boèsses que permetian de penjar fòrça causas : les vestits de mamà aishús pòrtamantèls (en particular una raubeta marron a paraments dauradis, un costume faudilha-vèsta corta blanc d'estòfa clocada, e un parelh de solièrs a talons, blu marin satinadis). E encara espís de milgròs estacadis per la fuelha, cebas e alhs trenadis, sacs de trufas amb causas dedens : una seda, un crivèl, un utís andà fèr lavaments a las vacas, e un aparèlh damb correjas qu'on les i metia, quand avian vedelat, andà que les organas non l's i desquèssan.

En un coènh, una vielha caisha, amb un cobèrt que's levava. E aquí, tot un mond : fardas de d'autis còps (camisas longas d'òme e de femna, de cambé o de lin, d'un blanc jaunenc, e rèishas, non vos disi cap ! E tabés grègas longas, brodadas, e fenudas al mieg, andà poder pishar dreta. O encara pedaçons carrats que datavan del rei Ceset, de non sai se de quin mainadon (pas mevis), una cortapunta d'un rog fonçat pro passat, e casabècs, capèls de veusas amb velas, baishes, solièrs, tot aquò ner, coma se deu, be vos ac pensatz !...

La marrida fada

Un còp èra, dins un vilatjòt, una familha : lo paire, la maire e lors tres gojats. De tant que los dos ainats èran bèls e polits, lo darrièr, lo caganís, aviá agantat tot cò que i aviá de maissant dins lo paire e la maire. De lo gaitar èra pas una espròva, mas de l'encontrar dins la nuèit, auriá balhat la foira a un espaurugal.

Un jorn, ausiguèt sa maire, que disiá a una vesina, que de segur, una genta fada s'èra clinada sul brèç dels dos ainats. D'aquel moment, se diguèt : que la fada que s'èra clinada sul seu brèç devíá èsser una marrida fada.

Se disiá : qu'ai fait a una fada que coneissi pas, per que me balhe una cara coma la meuna. Cal dire que lo matin, se fasiá paur dins lo miralh quand se voliá lavar.

Ne podent pas mai, un jorn, decidiguèt d'anar trapar aquela fada, e de li demandar per que l'aviá fait eiretar d'un desavantatge atal.

Mas sabíá pas ont se trobava lo país de las fadas. Se diguèt que tot camin fasant, qualqu'un l'i ensenhariá. Mas cada còp qu'encontrava una persona, e que li demandava : "me podètz mostrar lo país de las fadas", èra totjorn la meteissa resposta : "mon paure dròlle lo traparàs pas jamai aquel país, e val mai per tu, pr'amor aquelas fadas, valon pas res."

Ça que la, un jorn que començava de soscar qu'auriá fait melhor de se demorar a l'ostal mairal, vegèt un fais de lenha que caminava.

Dejós, i aviá una vielhassa que patissiá de portar tot aquel pes. Ont anatz coma aquò ? Vos vau ajudar diguèt, en se prenent lo fagòt sus l'esquina.

Ela li mostrèt lo camin, e al cap de mièja ora, arribèron cò de la femna.

Cò que vegèt, revertava solid un ostal, mas èra una bastissa delabrada coma se pòt pas. Lo teulat aviá pas vist de teules nòus dempuèi un brave moment, per dire que lo dedins èra plan asagat quand ploviá, los contravents èran degalhats, la pòrta per dintrar, de tant qu'èra gobiada èra totjorn mièja dubèrta, e los traucs dins las parets fasián lo bonastre de l'aucelum a l'entorn. Calíá far mèfi de pas passar lo pè a través del plancat, e marchar sul pasiment, bandat o pas, òm vesíá pas la diferéncia.

Coma èra un pauc sadol de caminar, li prepausèt de demorar qualche temps per li adobar tot aquò, contra lo manjar e lo dormir. Plan contenta diguèt òc sens esitacion.

Trabalhèt coma un forsenat, ressava, clavelava, rabotava, ponçava, pintrava ; la bastissa aviá cambiat d'aparéncia.

Al cap d'un manat de setmanas, qu'aviá tot remés a nòu diguèt : "- deman me'n vau, per contunhar de cercar lo país de las fadas ; sabètz pas ont es per azard ?

- Sabi pas ont es, e ac vòli pas saber." li respondèt la femna . Puèi se n'anèron colcar.

L'endeman matin, en davalant per dejunar, vegèt sus una cadiera los vestits de la vièlha ; aquò èra pas costumièr, quand arribèt dins la cosina, tombèt cara a cara, amb una persona jove, e polida, coma jamai n'aviá pas vist.

De la suspresa, demorèt boca badanta. De lo véser atal la jovenòta soriguèt e li diguèt : "te vau explicar, una bruèissa m'aviá getat un emmascament, ta gentilesa m'a desliurada d'aquel sortilègi. Te vòli mercejar, ta bontat e ta generositat m'agradan, se vòles seriái teuna."

Manquèt de s'estabornir, pensatz, el, ambe sa figura, èsser l'òme d'aquela beutat, pensava que somiava ; li diguèt òc sul còp. Al cap de quelques meses, se maridèron e coma dins totes los contes visquèron uroses.

D'aquel amor, nasquèron tres gojats : los dos ainats, bèls e polits, mas lo darrièr : lo caganís, petit e lag coma es pas possible....

Disi ieu, qu'anam tornar entendre parlar de la marrida fada.